

heeft ons ook doen zien, dat deze kerk een eigenaardige plaats gekregen heeft in ons leven, de plaats n.l. van moeder der geloovigen, die door haar dienst de kinderen voor Christus baart. Zij is toch pilaar en vastigheid der waarheid; aan haar zijn de woorden des levens toevertrouwd; zij heeft de getuigenis van Jezus Christus; en het is door haar verkondiging dat de Geest ons tot het geloof bracht. Want hoe zouden wij hebben kunnen gelooven zonder die ons predikte? Daarmee gaat de kerk vooraf aan alle door Christenen aangegane verenigingsverbanden op confessionneelen grondslag. Het is toch niet zoo, dat we op de een of andere, niet nader te bepalen wijze tot het geloof komen, en dan tot allerlei verbanden toetreden, tot het kerkverband en, onafhankelijk daarvan, ook b.v. tot een wijsgeerig verband? Christus heeft ons in de kerk doen geboren worden, en door haar prediking ons tot het geloof gebracht, en door deze geloofsgemeenschap die in en door de kerk gelegd en gewerkt en onderhouden wordt, door deze geloofsgemeenschap legde Hij het fundament ook voor een geloovig samenwerken in wijsgeerig verband. Daar is geen V.C.W. denkbaar zonder de kerk; de kerk is één van de vooronderstellingen van deze vereniging. En dat wel in dubbel zin. Omdat het geloof leidend is bij al ons denken, daarom is de kerk die is ingeschakeld door Christus bij het werken van het geloof en dus ook bij het leggen van den geloofsband, — daarom is de kerk met haar kerkgruim⁴⁾ fundamenteel voor ons geloovig denken. En Christus heeft al zijn geloovigen niet maar tot kinderen der kerk gemaakt, maar Hij plaatst ze ook zoolang ze leven onder haar episkopé⁵⁾. Met heel hun leven, ook met hun denken en met hun levensverbanden die ze vrijwillig aangaan. We staan ook hier onder het opzicht en de tucht der kerk. Van haar kerkgruim⁶⁾ bedient Christus zich om ons tot de eenigheid des geloofs te brengen in gemeenschap met al de heiligen, en onder haar episkopé⁷⁾ stelt Hij ons met alles wat wij uit het geloof willen doen.

't Is toch wel heel fijn, dat in art. 2 de kerkelijke formulieren genoemd worden, en beleden in hun specifieke karakter als formulieren van é é n i g h e i d. Wij waren al één voordat we hier bij elkaar kwamen. In en door de kerk waren we een geloofsgemeenschap reeds geworden. En die geloofsgemeenschap beteekent niet maar een kerkelijk-institutionele gemeenschap, maar ze beteekent gemeenschap der heiligen, die zich geroepen weten ook hun wijsgeerige gaven ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden. We wisten dat we één waren, voordat we hier één werden, vanwege de eenigheid des geloofs. En — dat mag er wel even bij — ook vanwege de eenigheid der liefde. Want de belijdenis is niet slechts belijdenis van het Woord des geloofs, doch ook van de wet der dankbaarheid. Ook daarin waren we dus één. En door dit artikel als grondslag onzer vereniging bewust te aanvaarden, hebben we belijdenis gedaan van de richting van ons samenwerken, én van de normen voor ons samenwerken.

Kort en goed: we hebben hoofd voor hoofd van de 3 formulieren verklaard: deze vereenigen ons, niet maar in de kerk, doch in het geloof, d.w.z. deze vereenigen ons overal; en deze formulieren binden ons, niet maar in de kerk, doch in het geloof, en in de liefde, d.w.z. ze binden ons overal, ook in de wijsbegeerte.

B. HOLWERDA.

¹⁾ Op verzoek van verschillende zijden publiceer ik hier het referaat, dat ik onder dezen titel hield op de huishoudelijke vergadering van de Vereniging voor Calvinistische Wijsbegeerte, gehouden op 12 Juni j.l. B. H.

²⁾ De duidelijkheid der H. Schrift. Redactie.

³⁾ Zie noot 2.

⁴⁾ Samenkomst. Redactie.

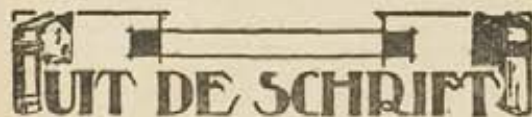
⁵⁾ Bijeenkomst vergadering. Redactie.

⁶⁾ Prediking, Voodschap. Redactie.

⁷⁾ Opzicht. Redactie.

⁸⁾ Zie noot 6.

⁹⁾ Zie noot 7.

UIT DE SCHRIFT GARANTIE GEVENDE WEZENS-IDENTITEIT.

En God zelde tot Mozes: „Ik ben die Ik ben” en Hij zeide: „zoo zult gij tot de Israëlieten zeggen: 'Ik ben' heeft mij tot u gezonden..... Jahwe (Hij is)..... heeft mij tot u gezonden”. Ex. 3:14, 15.

De Naam van den HEERE, den Verbondsgod, wordt slechts in het geloof verstaan.

In het geloof, d.w.z. in aanneming van wat, niet maar in een „eigenaam”, doch in een „oordeel” (onderwerp, gezegde, voorwerp), die God, die zich HEERE noemt, omtrent zichzelf aan zijn bondsvolk, ten aanzien van dit verbond, openbaart. Neem dat geloof weg, en laat dat in „oor-

deelen” tot ons komende spreken van den Verbondsgod buiten beschouwing, en de Naam van den HEERE wordt ons onverstaanbaar; wat die naam bedoelt, blijft ons dan verborgen.

Immers, wat houdt die naam dan eigenlijk in? Ge zoudt kunnen zeggen: hij is niet anders dan een formule uit de formeele logica. Op de vraag, wie Hij is, antwoordt de aan Mozes verschijnende God: „Ik ben die Ik ben”. Men mag het afkorten tot „Ik ben”, maar volledig gelezen luidt de formule: „Ik ben die Ik ben”. Op Mij past de formule: „a is a”.

En als die God dan van zichzelf zegt: „Ik ben die Ik ben”, dan doet het hoorende volk daarvan verslag; het zet den spreekvorm van den eersten persoon over in dien van den derden, en verklaart op zijn beurt dan: „Hij is, die Hij is”. Op Hem past de formule: „a is a”. Want Jahwe beteekent: Hij is. Jahwe asjer jahwe: Hij is die Hij is.

En daar staan we nu. Wat moeten we daarmee beginnen, als we die formule nu „op zichzelf” bezien, los van het gesprek, dat de Spreker-God met ons voert omtrent zichzelf en zijn werk?

We beginnen er niet veel mee. En als we er iets mee aanvangen, dan is dat dwaasheid, zoolang wij de „formule” losmaken van zijn verhaal omtrent zijn evangelische werken.

„Ik ben, die Ik ben”; „hij is, die hij is”; „a is a”, — daarop bouwt de ééne filosoof een verhandeling over het verschil tusschen identiteit en gelijkheid, en de ander maakt er een uitgangspunt van voor heel zijn wijsgeerig systeem. Een derde bindt er voordrachten over logische onderwerpen aan vast.

Maar wat heeft de mensch, die het „gun leven aan mijn ziel” op de lippen voelt branden, aan zulke speculaties?

Minder dan niets.

En toch: zoolang hij niet luistert naar het „gezegde” dat bij het „onderwerp” van den door God gesproken „volzin” komt, zoolang heeft ook hij aan dien Naam van God geen hou-vast. „A is a”,... maar dat geldt immers van alle identiteit. Indien men in de taal der ongeleerden spreekt — en in geen andere taal wil ooit de bijbel spreken, en met geen andere taal behoeft trouwens Mozes zijn slavenvolkje aan boord te komen — dan kan men toch zeggen: ieder mensch, elke engel en duivel, kan verklaren: „Ik ben die Ik ben”? In die taal der eenvoudigen beteekent de formule: „hij is die hij is”, niet in het geringste een uitspraak over filosofiekwesties, als daar zijn: de vraag van identiteit of gelijkheid; van „zijn” dan wel „worden”; van ontologische dan wel formeel-logische oordeelen; of hoe verder de wetenschappelijke mensch zich moge uitdrukken. Het beteekent voor hen eenvoudig hetzelfde als „Jan is Jan”, en „Piet is Piet”, en „een tafel is een tafel”. Maar wat hebben zij „aan dien Naam”? Zoolang die Naam hun niet meer zegt dan dit?

De mensch heeft er niets aan, zoolang hij niet volledig luistert erin.

Maar als hij wezenlijk luistert, dan verneemt hij, dat, indien God waarlijk God is, zijn „namen” altijd „gezegden” zijn. En dat die namen, als God zelf ze openbaart, betrouwbare gezegden zijn. Het zijn gezegden omtrent Gods levende, versche, tijdelijk zich voltrekende handelen ter uitvoering van een eeuwig plan. Want „Hij is die Hij is”. Hij „is”, „zichzelf” in zijn doen.

Zegt dan die God: Ik heb tot u dezen Mozes gezonden, dan wordt die ZENDING van Mozes het „gezegde”, waarin zich de Naam ontvouwt. In dat „zenden” van Mozes, dien middeelaar, spreekt zich de genade en de barmhartigheid van dien zendenden God uit. Hij heeft zijn slavenvolk aangezien; is aan de ellende van dat volk indachtig geweest; gaat zelf aan farao's hof het pleit ervoor voeren; wordt zoo zijn ongeroepen advocaat; zóó gansch „om niet” tot hulp gereed, dat slechts wie bondskind in zijn volk is, fundamenteel verstaan kan wat het zeggen wil, dat advocaten werken „pro Deo”... zoo vaak zij aan wie niets te betalen heeft niettemin bijstand verleen in rechten.

En in den innigen samenhang van onderwerp en gezegde wordt nu de naam „Hij is die Hij is” een levende fontein. „Hij” is bezig een middeelaar te zenden, Hij komt te hulp, Hij roept de dooden om te leven, Hij opent de gevangenis, en zet de poort van 't „diensthuis” zeer wijd open. Dat is zijn werk; gelijk Hij zelf het van zich komt vertellen en omschrijven. En in dat werken-van-zijn-evangelie-daad nu weet ik, dat „Hij is die Hij is”; want niet ik heb dat geconstrueerd, vanuit mijn godsbegrip of zoo, maar Hij zelf heeft zóó van zich gesproken, en nu kom ik Hem nasprenken. Zou ik van MIJN kant hebben gezegd: de algemeene formule, door mij bedacht, heb ik vertrouwend op de intuïtie van mijn logisch denken, op Hem daarboven „toe-gepast”, wel, dan, ware „Hij” een ontwerp van mijn gedachten, en mijn naam-geving, mijn trotsche bewering: „(ook) Hij is, die Hij is”, ware dan alleen maar een bewijs,

dat ik vind, dat mijn verstand (looze) garantie geeft aan zichzelf, omdat ik geloof in de identiteit van mijn gedachten. Maar nu ik Hem slechts naspreek, en nu ik dit doe in het geloof, dat Hem, den levenden tot mij komenden God aanneemt in zijn spreken, nu is mijn overzetten van Zijn zelfbewuste „Ik ben die Ik ben” in mijn eigen taal: „Hij is, die Hij is”, niet minder dan een vrucht van Zijn verheven werking, die mij verzekering gegeven heeft en geeft: dat Zijn Naam identiteit beteekent van zijn wezen, van zijn leven, zijn raaden-daad, doch dan zulk een identiteit, die mij verkondigd is en wordt in het nauwste verband met de concrete handeling der verlossing van zijn bondsvolk, waarin ik geboren ben. Dat is te zeggen: nu Hij dit grootsche van ZICHZELF gezegd heeft in verband met de bewogen zending van den man-van-hulp, nu beteekent de afkondiging van zijn wezensidentiteit niets anders dan garantie. Hij garandeert mij, dat Hij nimmer zal veranderen, en dat Hij aan zichzelf getrouw blijft in 't verkiezen van zijn volk, en van mijzelf tot eeuwig leven.

Ik heb geen „klanken” aan te hooren, maar zijn „oordeel”, zijn „rede”, zijn „gesprek”, zijn van genade overvloeiende „volzinnen” aan te nemen: Jahwe beteekent: eeuwige wezensidentiteit, gelijk ze, achteraf gepredikt zijnde, in den tijd vóór alle tijd een eeuwigheid garantie geeft aan zijn verbondsvolk, garantie van de onveranderlijkheid van zijn beloften, garantie van het „ja-en-amen-karakter” zijner woorden. K. S.

Ds JOH. FRANCKE CONTRA Dr. H. N. RIDDERBOS.

Bij de firma D. H. Littooy Azn. te Terneuzen verscheen een brochure van ds Joh. Francke (Rotterdam-Delfshaven) waarin deze grondig afrekent met de twee brochures, die dr. H. N. Ridderbos (Kampen) schreef in welke hij het zichzelf nadien reeds verteerd hebbende synodalistisch getheologiseer trachtte te verdedigen. De brochure handelt over het bijbelsche beloftebegrip en voert tot titel: „Het Laatste Bolwerk Behouden!” De titel is gekozen, omdat dr. H. N. Ridderbos had gemeend, dat met het staan of vallen van de voorwaarde-lijkheid der belofte het laatste bolwerk van het verzet tegen de synodalistische leer staat of valt; hij zelf zou de onvoorwaardelijkheid der belofte aantoonen, en daarmee het laatste bolwerk van het verzet tegen de synode der H. H. Ridderbos c.s. „nemen”. En nu wordt door ds. Francke duidelijk aangetoond, dat dr. H. N. Ridderbos zich slag op slag vergist; dat hij óf de Schrift niet laat spreken óf hetgeen zij zegt verkeerd „uitlegt”, d.w.z. zijn eigen meening er in legt; en dat zijn brochure „een groote mislukking” is, en vol fouten.

Er is van synodocratische zijde geïnspireerd, dat van de zijde der aloude Gereformeerde Kerken men niet wist te antwoorden op de brochures-Ridderbos. Welnu, hier heeft men nog een antwoord. Tevoren had prof. Greijdanus in het Handboek van onze kerken reeds van repliek gediend. Het is weliswaar onmogelijk op alle theorieën, waarmede men ginds tracht het debat over de eigenlijke schorsingsgronden dáár van af te leiden, in te gaan. Maar zoo'n enkele schijnprofeetie is soms toch vanwege het er om heen zwevend aroma de moeite waard. Wij zijn ds. Francke voor zijn geslaagd betoog zeer dankbaar, en bevelen ieder de lectuur ten zeerste aan: ook hierom wijl iedereen ze volgen kan. K. S.

THEOLOGISCHE HOOGESCHOOL.

Nog enkele mededeelingen betreffende de „Kampervolk”, in aansluiting op de mededeelingen in „De Reformatie” van Vrijdag j.l.

a. Na afloop van den bidstond, is in „Ons Gebouw” — naast de kerk — een begroetingsavond.
b. Woensdag 3 October, is in „Ons Gebouw” (naast Nieuwe Kerk) van 9 uur v.m. tot 8 uur n.m. gelegenheid koffie en thee te gebruiken. Drie zalen zijn voor onze gasten van buiten gereserveerd.

In verband met het groote aantal gasten, zal van deze gelegenheid veel gebruik moeten worden gemaakt, daar de hotel-ruimte in Kampen beperkt is.
c. Tijdens de middagvergadering is er tevens gelegenheid voor het aanbieden van cadeaux voor het gebouw onzer Hoogeschool.

d. Woensdagavond na 8 uur, is er geen gelegenheid meer om het nieuwe gebouw te bezichtigen.

e. De leden van de Geref. Kerk van Kampen, die het nieuwe gebouw wenschen te bezichtigen, worden vriendelijk verzocht niet des Woensdags te komen, maar Donderdag 3 October des v.m. van 9-12 uur. J. B.

PUBLIOT HOOGES

Het is risch belaz gedocume in a k i z auteurs en willen zene ken (bijv. graag ont-papier met

Verder Rapporten nodes.

Het a BROEF dit straat-gekomen

DE BOE

Ds Brel cl. Zwolle prodikant, vang der — wie sch van de „D reerde de betreuren, het in Zwo ging destij de Zwolse K. S. zelf ineens ged Thijs en dat K. S., doen.

Naast v bare weter zund het doeld, mee weer. Prin had die z tijds gestat der classis conflict, er dat bezwe laatste in de vrije ke ja, — we t anderen of Die heele diend wege

Secundi: n i e u w e

Formule nu maar, t van vrede Toen schre geschieden later „sch is een nie wijzgd), k ge dan per Toen antw

Iedere bonden, aan de ou henen uit!

formules r node zeg binden

heel kalm van hun k stukje was dooving.

Had ds K. S. gejol

K. S. gejol

MILITAD

Op de 1 Gereformes Sept. 1946, der militat

Twee ge dat over 1 vaderland

namen hur toeven, au uit, dat de meen is, n zonde van

en van d lijke pers, en onze n vangen, w

Namens

(Hoe sti den”? En

PUBLIOTHEEK THEOLOGISCHE HOOGESCHOOL.

Het is voor onze bibliotheek vooral van historisch belang, dat zij in het bezit is van een goed gedocumenteerd archief van de Vrijmakkings. Zou daarom iedereen, met name auteurs en uitgevers, brochures en dergelijke op willen zenden? Ook officiële niet uitgegeven stukken (bijv. brieven aan kerkeraden enz.) worden graag ontvangen, liefst getypt op kwarto-formaat papier met een breede marge.

Verder mist de bibliotheek nog ettelijke Acta, Rapporten enz. van generale- en particuliere synodes.

Het adres is: Bibliotheek Theol. Hooge School, BROEDERWEG 15, Kampen. Niemand vergeet dit straat-adres, want er is al verwarring voorgekomen.

K. S.

DE BOEMAN.

De Bremmer heeft nota genomen (in K. bode el. Zwolle) van de openingsrede, die een Zwolsch predikant, ds Munnik, gehouden heeft bij den aanvang der zittingen zijner „synode“. Naar gewoonte — wie schaft ze eens af? — gaf hij een overzicht van de „roepende kerk“ (van Zwolle dus), memo-reerde de scheuring in die kerk, vertelde haar te betreuren, en illustreerde dit met het bericht, dat het in Zwolle al zoo mooi den verzoeningskant uitging destijds, maar toen K. S. met een brief „aan de Zwolsche kerkernadelen“ kwam (dat heeft K. S. zelf nog nooit geweten) en kijk, toen was 't ineens gedaan met die verzoeningspoging (van dr Thijns en ds Munnik). Terecht zegt ds Bremmer dat K. S., in die rede als „boeman“ dienst moet doen.

Naast veel andere voor goede informatie onmisbare wetenswaardigheden heeft ds Munnik ook verzuimd het argument van K. S.' brief, bovenbedoeld, mee te deelen. Daarom geef ik het nog eens weer. Primo: alsof er geen kerkerode meer bestond, had die zelfde „roepende kerk“ het „roepen“ destijds gestaakt. Ze weigerde doodeenvoudig de kerken der classis saam te roepen. Ze was bang voor een conflict, en de predikanten Thijns en Munnik wilden dat bezwaren met een diplomatenstukje. Toen dit laatste in kannen en kruiken was, toen mochten de vrije kerken weer eens „geroepen“ worden. Wel ja, — we zijn ook zoo gereformeerd, en we schorsen anderen op gronden van „zonden“ tegen de K.O. Die heele „roepende“ kerk had een afstraffing verdiend wegens het niet-roepen.

Secundi: het diplomatenstukje bestond in een nieuwe dogmatische verklaring.

Formule nummer zóóveel. Recept: aanvaardt die nu maar, broeders en zusters, en ge hebt een eiland van vrede temidden van een oceaan van onvrede. Toen schreef K. S. alleen maar: menschen kent uw geschiedenis. Toen ondergeteekende aan de hem later „schorsende“ „synode“ de vraag stelde: er is een nieuwe formule (Amersfoort, eenigszins gewijzigd), kunnen we dan daarover niet praten, als ge dan per se als synode aan formules binden wilt? Toen antwoordde de synode: neen, neen, want iedereen blijft aan de oude gebonden, en dus K. S., bind u in 's Heeren naam aan de oude, en anders: in dien zelfden Naam: henen uit! Ergo: de Zwolsche predikanten kunnen formules maken zóóveel ze willen, maar hun synode zegt: voor iedereen blijft de oude bindend. Die Zwolsche dominees lieten trouwens heel kalm de om de oude formule weggezonden van hun kansel, doopvont, tafel weren. Hun kunststukje was dus een geval van „plaatselijke“ verdooving.

Had ds Munnik nu maar eens bewezen, dat K. S. gekocht had.....

K. S.

MILITAIRES!

Op de vergadering van de classis Assen der Gereformeerde Kerken, gehouden te Assen op 5 Sept. 1946, is de zaak van de geestelijke verzorging der militairen aan de orde gekomen.

Twee garnizoenskerken deelden de classis mee, dat over het geheel genomen de kerken in ons vaderland zeer nalatig zijn in het opgeven van de namen hunner leden, die in militairen dienst vertoeven, aan de garnizoenskerken. De classis sprak uit, dat deze nalatigheid, die blijken de pers algemeen is, moet worden beschouwd als een ernstige zonde van de betrokken kerkeraden;

en van dat besluit publicatie te doen in de kerkelijke pers, opdat in dezen verbetering moge intreden en onze militairen de geestelijke verzorging ontvangen, waaraan zij zoozeer behoefte hebben.

Namens genoemde vergadering,

J. H. v. d. HOEVEN, scriba.

(Hoe staat het met „ouders, voorgeden of vrienden“? En met de militairen zelf? Redactie).

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

DE TYRANNIE VERDRIJVEN.

Revolutie op Java en crisis van
Nederlands gezag.

NATIONALISME DE DRIJVENDE KRACHT.

Er dient ook onderscheid gemaakt te worden tusschen nationale bewustwording en nationalisme. Nationalisme is een besmettelijke ziekte, waarvan de haard misschien in Duitschland ligt. Men vindt het reeds bij Von Hoernick in zijn „Oesterreich über alles, wenn es nur will“ (naar ik meen begin 16e eeuw), maar misschien was hij ook niet de eerste, die het in de literatuur tot uiting bracht. Bij Rosenberg en Hitler komt het tot afschuwelijke uitbarsting.

Nationalisme is de manifestatie in een geheel volk van de zondige neiging van de individu zich te verheffen boven anderen. Het maakt deze zonde tot dogma. Het wortelt in de haat. Het wantrouwt en ziet de wereld vol vijanden. Het is agressief. Het voert tot drift, razernij en barbarisme. Het lijdt ook aan achtervolgingswaan.

Was Duitschland niet de vermoorde onschuld? Was de heele wereld niet tegen Duitschland? Was de Jood niet de zondebok?

Heeft het eenmaal de volkspysche vergiftigd, dan een blind doorhollen zonder teugel tot „het ideaal“ is bereikt of..... de zelfvernietiging.

Het nationalisme is anti-christelijk. Onder zijn adem ontwaakt datgene in den mensch, wat nooit ontwaken mag: rassenwaan en rassenhaat.

Wie het nationalisme aanwakkert, kan altijd op aanhang rekenen. Het trekt een wissel op de zondige neigingen in den mensch. Het moet krachtens zijn origine onverzoonlijk staan tegenover het christendom: zijn koninkrijk is alleen van deze wereld. Tegenover naastenliefde stelt het rassenhaat, tegenover ootmoed rassenwaan, tegenover barmhartigheid meedoogenloosheid, tegenover recht macht, tegenover vreedzaamheid onverzoonlijkheid, tegenover hoogheid van het gezag laagheid van de terreur.

Kortom, het maakt van elke waarde een onwaarde, van elke zegen een vloek.

Welnu, dit nationalisme is de drijvende kracht van de revolutie in Indië. Daarvoor hebben degenen, die geroepen werden in naam der Koningin het gezag te dragen in deze landen, de oogen gesloten.

Het plan was zoo eenvoudig. De Geallieerden zouden komen om de Jappen te ontwapenen. De Jappen er uit, de Hollanders erin, met hun vooruitstrevende plannen. Een onbegrijpelijke naïviteit! Stel, het gunstigste geval, dat de Jappen zich als één man hadden gemeld, met hun wapens, dat ze niet ter elfder ure de „repeoblik“ hadden uitge-roepen en openlijk en ondergronds geschrapt (tot nu toe!), dan nog had de tasch met vooruitstrevende plannen voorloopig gesloten moeten blijven.

Eerst had de bezem gehanteerd moeten worden. Onschadelijk moesten worden gemaakt al die collaborateurs, al die schreeuwers van „Asia raja“, die in de baantjes zaten of als heilho's terreur oefenden. Het schijnt dat Mountbatten dat ook heeft gewild, maar enkele nederlandse adviseurs niet!

De Nederlanders „op de commandobrug“ hebben geen gelegenheid laten voorbijgaan om den volke kond te doen van een nieuwen geest, waarbij het moeilijk, zoodanig niet onmogelijk zou zijn voor hen, die het vooroorlogse Indië gewend waren (de ex-krijgsgevangenen en geïnterneerden dus, die, voor-zoover zij „gezond“ zijn voor die goede zaak in het leger hebben te strijden) zich aan te passen. Want op „frissche geest en verbeeldingskracht“ kwam het aan. In dien trant was ook de ondejaarsrede van den heer Van Mook gesteld!

Maar de heeren hebben misgegrepen. Zij zelf hebben willen aanpassen bij een geest, die niet nieuw en ook niet frisch is.

Die ik nationalisme noemde. Die in Europa het Hitlerisme doordrenkte, die het Japansche imperialisme bezielde, die Java vergiftigde.

Daarom is hun politiek bedrijf en woordengeschem zoo impopulair bij nagenoeg allen, die den Jap hebben leeren kennen in heel zijn duivelschen aard, op Java, Sumatra, de Molukken, en in Thailand, in Japan of waar ook in het verre Oosten. Zij allen hebben vaders, moeders, broers, zusters, kinderen en vrienden, „die in de klauwen van het beest, Tot in den dood zijn trouw geweest“. Van dezen mogen ook gelden de woorden van denzelfden dichter: „Hun lichaam ligt als graan gezaaid. En eenmaal wordt de oogst gemaaid“.

Welke oogst?

MISOOGST.

Er zijn thans (medio Juli) negen maanden ver-loopen.

Nog zucht het volk van Java en Sumatra onder terreur.

Duizenden Europeanen, mannen, vrouwen en kinderen zijn in die na-oorlogse periode op gruwelijke wijze vermoord, of in kampen van ontbering gestorven. Duizenden Chinezen en Inheemschen ondergingen eenzelfde lot. Nog meerderen hebben aan de vreeselijkste mishandeling en de diepste vernedering blootgestaan en weer duizenden hebben dit, als gijzelaars, nog dagelijks te verduren.

En welke vorderingen heeft men gemaakt? Vandaag worden hier honderd gevangenen ge-ëvacueerd en morgen weer honderd en overmorgen elders weer honderden Chinezen vermoord en anderen gekidnapped.

Intusschen gaan de onderhandelingen met Sjahrir door (en, volgens de pers, hebben ze een „bevredigend verloop“). Sjahrir reist naar Soekarno, den groot-collaborateur. De heeren zijn niet tevreden... ze hadden van den heer Van Mook eigenlijk meer verwacht.

O, wee! De impasse!

Daar vertelt Chifley, de Australische premier, zoo maar dat het loslaten van de nederlandse schepen tegen den zin van Sjahrir was. Nog steeds vindt deze het niet goed. Die schepen en die goederen, waar Indië om zit te springen, komen dus niet. Tenzij, ja tenzij de „repeoblik“ er de controle over krijgt, dan wil Sjahrir wel moeite doen en dan moeten de schepen ook nog rijst van Java naar Britsch-Indië vervoeren om het nobele rijstaanbod uit te voeren.

Soekarno en Sjahrir zouden er geen hap rijst minder om eten, maar het hongerende volk van Java wel.

Dat het Sjahrir-kabinet een krachtige positie inneemt en ook in staat is tot het nemen van krasse maatregelen, wordt wel duidelijk uit de opzien-barende arrestaties van Tan Malaka, Soebardjo e.a. Later blijkt dat het heele verhaal een verzinsel is en een vrij onhandige poging om het „republikeinsche gezag“ wat meer geloofwaardig te maken. Zandstrooierij dus.

Als Sjahrir dan begin Juli weer in Solo komt, wordt hijzelf met eenige vrienden gearresteerd. Opnieuw blijkt, hoe ijl het „republikeinsche gezag“ is, voor wie dat nog niet wisten.

Wat daar allemaal precies gebeurd is in Solo en Djokja, zal wel nooit heelemaal duidelijk worden, al staat het van te voren vast, dat dit „misverstand“ wel weer „opgehelderd“ zal worden, hetgeen dan het nederlandse publiek wel „met verheugenis“ via de regeringsvoorlichtingsdienst te Batavia zal vernemen. Sjahrir is op 9 Juli te Batavia teruggekeerd en heeft aan Aneta medegedeeld, dat er maatregelen getroffen worden om de „opstandige beweging“ onschadelijk te maken. Daarvoor zijn zelfs commissies benoemd.....

Het „kabinet Sjahrir“ heeft de Slolose schokken niet kunnen weerstaan en is ter aarde neergestort. Hij is dus — als ik dit schrijf — volgens Aneta-berichten geen „Minister-President“ meer.

Wat hij dan wel is? Vertegenwoordiger van den Quisling Soekarno. Als zoodanig is hij aangebleven. Aneta-Batavia weet ons namelijk d.d. 11 Juli te vertellen: „Sjahrir zal de onderhandelingen met de Nederlanders voortzetten, niet als minister-president, maar onder verantwoordelijkheid van Soekarno“.

Na zijn terugkeer heeft Sjahrir van Dr van Mook al antwoord ontvangen op zijn wapenstilstandsaanbod, dat o.m. inhield: „Den geallieerden opperbevelhebber te verzoeken de militaire acties over en weer te staken“. Ook zou verdere aanvoer van nederlandse troepen moeten worden gestaakt. Dat alles beteekent zóóveel als: „Ons niet hinderen; laat de revolutie nog wat uitrazen“.

Natuurlijk kreeg hij een onbevredigend antwoord, maar dan toch een antwoord.

Zelfs de meest verblinde aanhanger van de anti-gevel-politiek moet zoo langzamerhand toegeven, dat overal waar de nederlandse troepen komen, het vertrouwen in het nederlandse gezag terugkeert, en het „vertrouwen“ in de „repeoblik“ verdwijnt, terwijl het normale leven in die streken zich weer herstelt en daarbuiten blijft het een chaos.

Ter illustratie van de verblindings, waartoe dat flirten met de revolutie voert, neme de lezer kennis van eenige uitingen van een „bijzonderen“ correspondent te Batavia.

Hierbij moet worden aangeteekend, dat alle nederlandse officiële en officieuze „voorlichters“ te Batavia 100 % pro-Van Mook of „plus royaliste que le roi“ moeten zijn. Wie een tegengesteld standpunt tot uiting brengt, kan prioriteit voor een vliegtuig naar Holland krijgen, gelijk de heer Belonje, hoofdredacteur van „Het Dagblad“ te Batavia, wederver. Welke bevoorrechte positie de scheldende en liegende republikeinsche pers inneemt, constateerde de commissie Van Poll reeds en werd